

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

בס"ד, יום ג' פרשת כי תשא פרה, י"ד אדר תש"פ

גיליון מס' 257

דבר העורך

ההגרלה...

בעז"ה השבוע זה קורה, ביום שישי פרשת כי תשא יז אדר תש"פ יתקיים א"ה מעמד ההגרלה הגדול, על פרסים יקרי ערך בין התורמים החשובים. (בעקבות בהלת ה'קורונה', הזוכה בכרטיס טיסה לליז'נסק יוכל להמירו לכסף מזומן!). בנוסף תתקיים מעמד תפילה בקבר רחל אמנו על כל התורמים, כך גם התורמים זכאים להכניס הנצחה בגיליון.

ומכאן תצא הקריאה לכל אחד ואחד להצטרף למהפכה, ולעזור לנו להרבות ולהפיץ את ידיעת ההלכה בכל בית בישראל במסגרת מפעל 'הילכתא' שפועל גדולות ונצורות, בגיליונות השבועיים, בית הוראה טלפוני, קו מידע, שיעורים מרתקים מפי הרבנים הגאונים שליט"א, ועוד. חייגו עכשיו למוקד ההגרלה והצטרפו והביאו ברכה אל בתכם.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון
גיליון שני בסדרה

'כשרות משקאות חריפים'

'ביטול איסור והיתר'

צדדי הנידון: בגיליון הקודם התבאר בהרחבה תהליך יצור הוויסקי, הוספת חומרים לאלכוהול וצדדי ההיתר והאיסור. בגיליון הנוכחי, כהמשך לאותו נושא, נביא את הצדדים שדנו בהם, אלו חששות כשרות נוספים קיימים במשקאות חריפים בכלל, ובוויסקי בפרט, ולפי מה קובעים את הנחיות הכשרות? ולגבי ביטול האיסור של היין בוויסקי, אם משערים בכל המשקה או בקליפה, והאם חמור יותר כאשר נועד לטעם, ומה כמות האיסור שיכול להתבטל בהיתר בשש או בשישים, והאם היין נחשב פוגם בטעם של הוויסקי או לא.

פוגם או משביח: כפי שהתבאר בגיליון הקודם, אחד מחששות האיסור הגדולים בוויסקי, היא העובדה שהוא מונח זמן רב בחביות שהיה בהם יין וסתם יינם דינו כיון נסך, יש מהפוסקים שנוקטים להיתר, על פי המבואר ב**שו"ע** (י"ד סימן קלז סעיף ד), שאם יין מתערב בשיכר, הטעם של השיכר נפגם. והדין הוא שדבר הנותן טעם לפגם אינו אוסר את המאכל. ואפילו שהמזקקה מעוניינת בחביות היין, הוא משום שהיא רוצה לסלק את הטעם המר של חביות העץ.

מאידך לפי דברי מומחי כשרות וגדולי הפוסקים יש לנקוט לאיסור, כי המציאות כיום הוא שהיין משובח את הוויסקי, כפי שרואים שכל היצרנים רוצים בדווקא את חביות היין, בשביל

לרכישת כרטיסי הגרלה

חייגו:

02-5350535

(שלוחה 9)

מערכת הגיליון מברכת את ידידנו הג"ר
מנחם אקרמן שליט"א לרגל הדפסת ספרו
הנפלא 'ברכת יום טוב' על הלכות יום טוב
הפצה 'יפה נוף'

יישון בחביות עץ אלון [שרי או בורבון או חדשה] לפחות 3 שנים

מערכת הזיקוק

גרעין תבואה (לרוב שיעורה) שסופג לחות ומתחיל בתהליך הגבטה

שלא רשום על התווית דבר שיכול להעיד על יישון בחביות יין, שהרי רוב החביות של הויסקי הסקוטי הם של וויסקי 'בורבון' אמריקאי, ואין בו בליעות יין נסך. וא"כ בסוג ויסקי שמורכב מכמה סוגי אלכוהול, שחלק מהם היו בחביות של יין, מה שנקרא 'ויסקי בלנדד' (כדוגמת ג'וני ווקר ושיבס ריגל שמעורב בהם עשרות סוגים של וויסקי בכל בקבוק), אך כיון שרק חלק מהמסקה יש בו בליעה של יין, עדיין יש ביטול בשישים כנגד היין שבכל המסקה.

חתיכה נעשית נבילה: גם חבית שעלולה להגיע עד כ-20% מהתכולה, בוויסקי 92% התיישן בחביות אמריקאיות ללא חשש, 8% ממנו התיישן בחביות יין, ובחלק זה רק חלק החבית היא האסורה מבליעות יין - כחמישית, שזה 1.6% מכל הויסקי כולו, יש כאן ביטול בשישים כנגד כל בליעות היין האסור. אך עדיין זה תלוי בגודן האם אומרים חנ"ג = חתיכה עצמה נעשית נבילה (חתיכת בשר שנאסרה מחמת חלב, היא נחשבת כולה כחתיכת איסור, ואם תתערב כעת בבשר, משערים שישים כנגד כל החתיכה ולא רק כנגד החלב שבה), בשאר איסורים שאם אומרים חנ"ג, נמצא כי כל 8% נחשב יין אסור, ואם לא אומרים חנ"ג משערים רק כנגד הכמות שבלועה ב-8% שזה 1.6% מכל הויסקי כולו). ויש לציין שכלל הויסקי יותר יקר, יותר סיכויים שאחוזים גדולים ממנו התיישנו בחביות יין, וככל שהויסקי יותר פשוט יש לומר שרק חלק קטן ממנו התיישן בחביות יין, וממילא יש ביטול בשישים אם לא נאמר חנ"ג.

כללי חנ"ג: לדעת הרמ"א (יו"ד סימן צ"ב סעיף ד') אומרים חנ"ג בשאר איסורים ולא רק בבשר בחלב, בתערובת יבש ביבש אומרים חנ"ג מעיקר הדין, אך בתערובת לח בלח יש להקל רק בהפסד מרובה. אם כן במקום שאין הפסד מרובה, מחשיבים את כל הויסקי האסור כמסקה של איסור, וצריך לבדוק שיש פי שישים משקה מותר כנגד המין האסור.

עבידא לטעמא: ישנה סברה לאיסור, מצד שהיין המעורב ניתן בכדי להוסיף טעם בחבית, ומבואר בשו"ע (יו"ד סימן צח סעיף ח) שכל דבר שניתן לטעם אינו בטל אפילו באלף. ואמנם בפתחי תשובה (יו"ד סימן קלד ס"ק ח) בשם ה**נודע ביהודה** לא חשש לסברא זו, ואולם ה**משנ"ב** (סימן תמב ס"ק יד) נקט שעביד לטעמא אינו בטל. והובא

להשביח את הטעם, והבאור הוא שיש חלוק בין שכר ליי"ש, וכל מה שנאמר שפוגם היינו בשכר, וויסקי דינו כיי"ש, וכבר מצינו חילוק כזה ב**משנ"ב** (סימן תנא ס"ק קכב).

כולו או כדי קליפה: נחלקו הראשונים בשיעור הביטול בחבית שהיה בה יין נסך, שיטת ה**רשב"א** (תורת הבית הקצר בית ה שער ו דף סו). וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סימן קלה סעיף ג), חבית שהיה בו יין אפילו במכניסו לקיום אינו בולע רק בשיעור 'כדי קליפה', לפיכך אם העביר עליהם מלקט ורהיטני, או קלפם בקרדום, הוכשרו. ואילו שיטת ה**רמב"ן** (מובא ברשב"א שם). וכן נוקט ה**ש"ך** (סימן קלז ס"ק ט) שצריך לשער את הבליעות כנגד כל עובי דופן החבית.

בשו"ת פנים מאירות (חלק א סימן כ"ג) נקט שצריך להחמיר כדעת הש"ך לשער כנגד כל החבית, ובחכמת אדם (כלל פא סעיף יא) נוקט שצריך להחמיר כשיטת הש"ך, ובמקום הדחק יש להקל. מאידך ביד יהודה (סימן סט וקה) וכן דעת ה**חזו"א** (יו"ד סימן נה ואת ו) נקטו להקל שאפילו אם היין בלוע בכל העובי, מכל מקום אין החבית אוסרת רק 'כדי קליפה'.

ובחביות כיום, אם משערים רק כדי קליפה יש ביטול בשישים או בשש, ואם משערים נגד כל החבית אין ביטול אפילו בשש בחביות עבות שיש בהם כ-20% מהתכולה שלהם. לדעת המקילים לאסור רק כנגד הקליפה מותר, ולדעת המחמירים לשער כנגד כל החבית, אין ביטול בשישים. יש שהביאו ראיה לדעת המחמירים לשער כנגד כל החבית ולא רק 'כדי קליפה', שכיום במילוי השני מגרדים את דופני החבית מבפנים, ואחר כך ממלאים אותה ועדיין נפלט טעם יין מן החבית, ומוכח שיש טעם יין יותר משיעור קליפה.

מאידך, האוסרים טוענים שמזה שאנו רואים שהיצרנים מעונינים דוקא בחביות עבות במיוחד, הדבר מראה להדיא שיש להם צורך שכל החבית תתן טעם, ולכן קשה להקל מצד זה, וכמו שאין אנו מקילים כמש"כ השו"ע שהיו פוגם את השיכר, כך גם א"א להקל, כי מכיון שעיננו ראוות שיש ענין בכך ליצרנים לשים יין מיוחד וחזק מאד (20% אלכוהול!!) והם מעדיים שזה נותן טעם טוב, לכן כאן צריך לשער כנגד כל עובי הדופן.

ערבוב סוגים: צד נוסף להיתר, שאפילו אם מחשיבים לאיסור את כל עובי דופן הכלי, עדיין יש מקום להיתר ויסקי

ולכן אין להתיר את המילוי השני. ויתכן שהטעם משום שהיין השני שהיה בחבית יממה, בלע מהיין נסך שבדופן והפך לאיסור, והמשקה החדש שנוצר משני היינות ונאסר, נכנס בחזרה לדופן החבית, ולא עבר עליו עדיין י"ב חודש ואינו נהפך להיתר. ולכן לא שייך בו ההיתר של מילוי שני.

ועוד הרי **בדרכי תשובה** (אות נ) בשם **היד הודה** (ק"ג פיה"א סו"ק כ"ג), הסתפק אם מועיל יישון י"ב חודש בכלי יי"ש, שיתכן שבוזה שהוא חריף מאוד בולע הרבה ולא מועיל יישון. ומשקה הוויסקי הוא בגדר דבר חריף, שמונע את היישון מהטעם הבלוע בחבית.

עקרו לכך: עוד טוענים האוסרים, שהרי מבואר **במשנ"ב** (סימן תמ"ז ס"ק י"ד) כל דבר שעיקרו מיועד לכך, לא בטל אפילו בשישים. ובחביות היין כיון שהחברות מתקשות לשים חלק מסוים בדוקא בחביות יין, מוכח במפורש שהחביות האלו נותנות משהו בוויסקי, ולכן יתכן שהיין לא בטל למרות שהוא מיעוט דמיעוט, בפרט שהחברות לא מעוניינות לגלות את סוד המתכון והרכב הוויסקי, כמה מהוויסקי התיישן בחביות יין וכמה לא, ומוכיחים מכך שהחבית נותנת טעם, ודבר שעיקרו לכך אינו בטל כמבואר במשנ"ב.

מסקנת הדברים: בוויסקי המצוי ג'וני ווקר ורמשיבס ריגל, כדי להתיר אותו צריך כמה נתאים: א. שלא יהיה שום חלק מיושן בחביות יין במילוי ראשון אלא רק שלישי [ואולי גם שני] בתנאי שזה כבר לא 'לטעמא עבידא'. ב. שיהיה ביטול בשישים כנגד האיסור - היין אשר היה בלוע בדפנות. ג. כיון שיש חשש חנ"ג צריך להוסיף עוד ציורף והוא שיהיה במוצר המוגמר פחות משישית ויסקי שהתיישן בחביות יין אפי' שהם רק מילוי שלישי. נחלקו הרבנים אם הוי מהדרין גם לכתחילה. או שלכתחילה צריך לקנות ויסקי שאין בו שום אחוז של ויסקי אשר התיישן בכל חביות יין.

בגיליון הקודם מה שנחלקו הדעות האם היין נועד לתת טעם בוויסקי, או רק להסיר את הטעם הפגום מן החבית, ואולי סיבה אחרת, ואינו בגדר נותן טעם. יש מזקקות שמעריכים כבוונה יין, שבכלי להוסיף טעמים שונים בוויסקי, ושם יותר מסתבר להגדירו בכלל עבידא לטעמא שאינו בטל.

מילוי שני: יש שצידדו סברא להיתר, לגבי וויסקי מסויימים כגון 'ג'וני ווקר' ו'שיבס ריגל', לפי בירור של מומחי כשרות, לא משתמשים בחביות יין 'מילוי ראשון' אלא 'מילוי שני', כלומר שאחרי שהוציא את הויסקי הראשון הכניסו עוד ויסקי לחבית, שהוויסקי השני לא נכנס לחבית מיד אחרי היין, ולכאורה החבית כבר אינו נותן טעם וממילא אין לחוש לאסור משום טעם היין. והאוסרים דחו מכמה צדדים סברא זו, שכלל ידוע הוא שכל זמן שלא הגעילו את הכלי אינו יוצא מידי הבליעה שלו, ואין יודעים אם יוצא במילוי הראשון או השני, ועוד שמבואר **בשו"ע** (יו"ד סימן קלה סעיף יא-יב) שהדרך להתיר בליעת איסור הוא רק על ידי מילוי ועירוי הכלי במים שלש פעמים שרק כך הוא מוציא את כל מה שבלוע בו, וכאן לא נעשה עירוי זה. ועוד שהרי יש שמגדירים את השכבה הפנימית של החבית בין מילוי למילוי, ומצא שבמילוי השני מעוניין בטעם הפנימי של היין הבלוע בחבית.

שנים עשר חודש: יש שהקילו בחביות יין של 'מילוי שני', מצד הדין של יישון י"ב חודש, שכבר עבר על הכלי י"ב חודש, ומבואר **בשו"ע** (סימן קל"ה סעיף ט"ז) שכל הכלים שיישנם י"ב חודש שרו, שודאי כלה כל לחלוות יין שבהם, ואפילו נתן לתוכם מים תוך י"ב חודש אין בכך כלום. **ובש"ך** (שם ס"ק לו) מתיר אפילו אם היה בכלי יין כשר.

האוסרים פקפקו בהיתר של יישון י"ב חודש. על פי דברי **תשובת הרא"ש** (כלל י"ט אות ד') שכל ההיתר הוא רק מדין 'ביטול'. ולדבריו, כל זמן שאין ביטול אין דין יישון,

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **בליעות יין:** יש שהתירו וויסקי עם בליעות של יין מהחבית, מטעם שיין פוגם את השכר אין חשש בבליעות של היין. ונחלקו עליהם האוסרים, שהרי המציאות מוכיחה שכיום אדרבה היין משיבא את הוויסקי.
- ב. **כדי קליפה:** המתירים מצרפים את שיטת הפוסקים שאין משערים כנגד כל עובי חבית, אלא רק בכדי קליפה, ולשיטת האוסרים אין להתיר מטעם זה שהרי עינינו רואות שיצרני הויסקי מעוניינים בנתינת טעם של כל עובי החבית, שהרי במילוי השני מגדירים את הדופן הפנימי ויוצא טעם מבפנים, הרי שעדיין נותן טעם גם יותר משיעור קליפה.
- ג. **בלנדד וויסקי:** אם הויסקי מורכב מכמה סוגים שונים [בלנדד וויסקי] תלוי בגדרי דין חנ"ג, שגם אם יש ביטול בשישים כנגד היין האסור, עדיין יש לחוש שמא כל התערובת אסורה מדין חנ"ג וכבר אין ביטול בשישים. ועוד שיתכן שהיין 'עבידא לטעמא' ואפילו באלף לא בטל.
- ד. **מילוי שני:** יש מקילים במילוי שני שכבר יצא כל בליעת היין במילוי הראשון, והאוסרים נחלקו עליהם שהרי עדיין לא הגעילו את הכלי ויש לחוש עדיין לפליטה.
- ה. **י"ב חודש:** סברא נוספת להקל בחביות יין ב'מילוי שני', מצד דין יישון י"ב חודש, אך מצד שני הרי מבואר בתשובת הרא"ש שכל היתר זה הוא רק משום גדרי 'ביטול', וכאן לא ברור שנעשה ביטול.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על: 100 ש"ח מזומן

שאלה: האם מותר להפעיל כירים של גז

ביום טוב?

אלו חששות עלול להיות בהפעלת כירים של גז ביום טוב מצד שדה מגנטי, ומה הורו גדולי ישראל בנדון? מקורות: **חוט שני** (קונטרס החשמל עמוד שפא), **עוז ואורה** (חלק ח סימן י). ועיין בספר הנפלא **ברכת יום טוב** (עמוד עד), שסיכם היטב כל סוגיא זו, והביא פסקי גדולי הדור.

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה! ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. ניתן גם לענות בעילום שם, בלי להכנס להגרלה.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בכפס מספר 6507823-1532
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 255 על סך 100 ש"ח

האברך החשוב הרב נפתלי שונוברג שליט"א ישיבת מיר ירושלים בית מדרש 'נר גבריאל'

המדור זה הוקדש השבוע לעילוי נשמת הרה"ח ר' שלמה בן הר"ר נחמן נתן אהרון הלוי הורביץ זצ"ל ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

השו"ת השבועי מ'בית הוראה הילכתא'

שאלה: מה יעשה אדם, כאשר מכבדים אותו בפורים במשקה חריף, ואינו יודע מה רמת כשרותו?

תשובה: אם נותן המשקה, אדם נאמן שמדקדק בענייני כשרות, וסומך עליו מותר לסמוך עליו מדין 'עד אחד נאמן באיסורים', אבל אם הנותן הוא אדם שעותה מכל הבא ליד, בהנחה שכל סוגי המשקאות החריפים בעולם לא צריכים הכשר, אם כן צריך לבדוק מאיזה משקה הוא נותן לו!

קו מידע: לתועלת הרבים, הוקם קו מיוחד לבריורים על כשרות וסיק' ומשקאות חריפים לקראת ימי הפורים: 'בית הוראה הילכתא' 02-5350535 שלוחה 5-1 (מענה אנوشي), במוקד ניתן לקבל מידע על כל דגם ספציפי, לפי שלשה רמות כשרות - 'מותר למהדרין', 'כשר', 'אסור'.

כמו כן ניתן לקבל מידע כתוב ומסודר בנושא במייל 5047867@gmail.com

עדכוני הלכה

ספסל עם מחיצה

בהמשך לגיליון מספר 254 בענין איסור ישיבה בארבע אמות של המתפלל, חשוב לעדכן שגם בבית הכנסת 'לדרמן' בבני ברק, בקומה הראשונה, יש מחיצה על הספסלים כדי שלא יהיה חשש איסור בישיבה בארבע אמות של המתפלל, וכן בסטנדר של מרן הסטייפלער זצ"ל היה מחיצה מטעם זה.

מידע זה חשוב מאוד לגבאים של בתי כנסת שעומדים לפני רכישת ריהוט, שיקחו בחשבון להתקין מחיצה על הספסלים או השולחנות ולזכות את הרבים, שלא יהיה חשש בישיבה בד' אמות של המתפלל.

נושא הגיליון הבא:

'דין כירים של גז ביום טוב'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"ג, לרפו"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט

שיעורים ימי עיון

בית הוראה טלפוני

בידור הלכה אקטואליים

קו מידע הלכתי

חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנوشي בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823